

ÉLETÜNK

XL. évf. 11. szám (40. Jg. Nr. 11)

Az európai magyar katolikusok lapja

2008. november

KRISZTUS MINDIG GYÓZ!

XVI. Benedek pápa a szinódusi atyákkal és munkatársakkal szentmise keretében nyitotta meg október 5-én a Püspöki Szinódus XII. rendes ülését a Falakon kívüli Szent Pál-bazilikában.

Számos nemzet, amelyekben egykor gazdag volt a hitélet és hivatásokban bővelkedett, most kezd el elveszíteni identitását a modern kultúra káros, romboló hatása következtében – állapította meg homíliájában a Szentatyá.

Van, aki Istent „halottnak” tekinti, és önmagát nyilvánítja istenné. Úgy gondolja, hogy ő a sorsának egyetlen kovácsa és a világ korlátlan tulajdonosa. Eltávolítja Istent, az ember azt hiszi, hogy azt teszi, ami tetszik neki, és önmagát, illetve cselekvését állíthatja egyetlen mértékül.

De amikor az ember eltávolítja Istent látóhatárától, és Istent „halottnak” nyilvánítja, akkor valóban boldogabb lesz? Tényleg szabadabbá válik? – tette fel a kérdést a Szentatyá. Amikor az emberek önmaguk és a teremtet világ kizárólagos urának kiáltják ki magukat, valóban olyan társadalmat tudnak építeni, ahol szabadság, igazságosság és béke uralkodik? Erre a kérdésre a pápa nemmel válaszolt, utalva arra, amit a napi híradások bőségesen megmutatnak: ez a szemlélet a hatalomvágyat, az önző érdekeket, az igazságtalanságot, a kihasználást és az erőszak legkülönbözőbb formáit terjeszti. Ennek végeredményeként pedig az ember még inkább egyedül van, a társadalom pedig megosztottabb és rendezetlenebb.

Ebben az összefüggésben a Szentatyá azt mondta: az Egyház ezzel a szinódussal meg akarja mutatni a világnak, hogy „nem a rossz és a halál az utolsó szó, hanem legvégül Krisztus győz. Mindig!” Az Egyház fáradhatatlanul hirdeti az Evangéliumot. Ehhez a küldetéshez pedig elengedhetetlen az Isten Igéjéből való táplálkozás.

Valóban, az Egyház küldetése és létének értelme az Evangélium hirdetése. Ahhoz, hogy hihető legyen prédikációja – az Egyházat alkotó emberek gyengesége és hiányosságai ellenére –, elengedhetetlen, hogy ismerje és élje azt, amit hirdet.

Szent Jeromost idézve a pápa hozzátette: „Aki nem ismeri a Szentírást, nem ismeri sem Isten hatalmát, sem bölcsességét. Semmibe venni a Szentírást annyit jelent, mint semmibe venni Krisztust”. □

Fesztó Masa: Krisztus Király
(Budapesti Krisztus Király-kápolna)

A mi királyunk

Krisztus követői testvérének mondja magát, s valóban az. Persze nem haveri alapon. Közel enged ugyan magához, de ez a közelség a szeretet közelsége. Ugyanakkor jól tudjuk, Ő király is.

Gábor angyal már az angyali üdvözlésben így szól Máriához: „Neki adja (már-mint a születendő kisdednek) az Úr Isten az Ő atyjának, Dávidnak trónját, és uralkodni fog Jákob házában mindörökké, és országának nem lesz vége”. A napkeleti bölcsek is a földkerekség születendő királyának felkeresésére indultak el a csillag nyomában. Heródes írástudói pedig okkal idézik Dávid városát, lévén hogy Dávid leszármazottja Jézus, nevelőapja kapcsán.

Az Őszövetség népe messiás-királyt várt, Saul és Dávid sorsa világosan mutatja, hogy Istennek határozott célja volt a monarchia kialakulásával Izraelben.

A mi királyunk azonban nem egy despotá, hanem a szívű király. Isten Fia-ként, a Szentlélek hozzánk küldöjeként nem is lehet más, Ő, aki életét adta megváltásunkért a kereszten. □

SZEMBEN A HALÁLLAL

Írta: Békly Gellért SJ

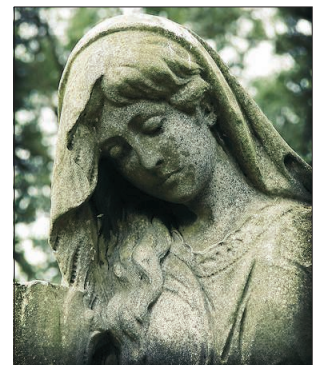
Dosztojevszkij egyik művében van egy jelenet. Egy agnosztikus arisztokrata találkozik egy egyszerű, szegény falusi asszonnyal. Csak úgy sugárzik a fiatal asszony a boldogságtól. A férfi döbönt irigységgel nézi. Minek örül annyira? – kérdi (mi, urak, azt sem tudjuk, mi a boldogság). „Hát hogye örülnék – mondja az asszony. – Tessék nézni a kisbabámat. Ma mosolygott vissza először. Viszozta a mosolyomat. Istenem, micsoda boldogság! Ma én is megértettem, milyen öröme lehet a jó Istennek, ha mi, emberek rámosolygunk az imádságban, hitünkkel!” (*Dosztojevszkij: A félkegyelmű*)

Egy teológus se fejezhetné ki jobban, mi a hit! Jobban mondvá, a hit kezdete. Rámosolyogni Istenre, de tudatosan, örömmel, hálával. Ez a hit ébredése az emberben. A hála és az imádás spontán megnyilatkozása Isten felé.

Sajnos legtöbbünkben ebben is marad. A gyermekkori hit, bizalom (elsőládozás). Talán visszalékezzünk rá, mint egy felhőten, tiszta élményre, amely már a múlté. Akkor tudunk még Istenre mosolyogni, most már nem.

Vagy talán megrekedtünk az első mosoly fokán. Nem nőttünk gyermekkori hitünk fölé. Hitűdásunk, hitbeli ismereteink, tapasztalatunk már nem tudja kielégíteni felnőtt igényeinket. Olyan, mint mikor a szellemileg elmaradt személy ötvenes korában is csak mosolyog bárgyú nevetéssel szüire. Mint kiskorában. Sok keresztény hite szintén ilyen ügyetlen, bárgyú nevetés igazi hit, meggyőződés nélkül. Minden egyéb téren (szakma, tapasztalat, emberi kapcsolatok, tudás stb.) gyarapszunk, fejlődünk. Hitünk azonban primitív marad egész életünkben. Megszokásra, külső gyakorlatokra korlátozódik. Nem él igazán.

Áll ez az *embertiség túlnyomó többségére* is: szinte hihetetlen technikai, szellemi fejlődésen ment át (természettudományok, pozitív ismeretek), erkölcsileg, a hit ismeretében pedig még a kőkorszak emberének nivóján (vagy az alatt) áll. Ez nagyon veszélyes kríziseket válthat ki mind az egyén, mind a közösségek életében.

Egyik legjobb példa ennek az ellentmondó jelenségnek az ábrázolására a *halállal* való azonosulásunk. Sok helyen a halál manapság tabu. Éppen a civilizált, technikailag fejlettebb országokban.

Nem is olyan régen, egy *Franciaországban* megjelent kis könyvecske nagy vihart, szinte botrányt kavart. Egy úgynevezett „hospice” (nem kórház; gyógyíthatatlan állapotban levő betegekkel foglalkoznak, akik maguk is tudják, hogy biztos a halál) egyik (női) pszichiáttere adta ki. Saját tapasztalatait foglalta össze ebben a kis könyvecskében. Nagy volt a fölzúdulás bizonyos körökben: (Folytatás a 4. oldalon)

A SZENTÍRÁSFORDÍTÁS KIHÍVÁSAI

Interjú Erdő Péter bíborossal

A Püspöki Szinódus kapcsán a szentírásfordítás kihívásairól kérdezte Erdő Péter bíborost a Vatikáni Rádió magyar adásának szerkesztőse. Erdő Péter gondolatait szerkesztett formában közöljük.

– Ami a liturgikus fordításokat illeti, a Szentszék évekkel ezelőtt kifejezett instrukciókkal tiltotta a magyarázó fordításokat. A szentírási részeket és a liturgikus szövegeket az eredeti szöveg pontos értelmében kell lefordítani. Ezt lehet utána magyarázni. Például az átváltóztatás szavai úgy állnak a misekönyvben, minden misekánonban, ahogyan az Újszövetségben ránk maradt. A Szent Vér átváltóztatásakor azt mondjuk, hogy „érte-tek és sokakért kiontatik”. Az első magyar fordítás, amelyet jóváhagyott a püspöki kar és a Szentszék is – és több mint 15 évig használtuk –, ezt szó szerint így hozta. Ezután német hatásra a „sokakért” szó helyére a „mindenkért” került. Teológiaiailag ezzel sincs probléma, hiszen Krisztus mindenkiért meghalt, de az eredeti szövegben nem ez szerepel. A liturgikus vagy biblikus fordítás nem tévesztendő össze a teológiai magyarázattal.

Kivált nem a helytelen és téves magyarázatokkal, de még a helyes magyarázattal sem. Az egy másik műfaj. Fordítani azt kell, ami oda van írva. Ezért létezik a római rítusban az editio typica, vagyis a liturgikus könyvek hivatalos latin kiadása, amelyhez minden fordításnak igazodnia kell. Ennek az irányelveit a Liturgiam Authenticam instrukció néhány évvel ezelőtt egész pontosan leszögezte.

A katolikus fordítók a II. Vatikáni Zsinat különös buzdítása alapján olyan nyelvekre is lefordították a Szentírást az eredeti héber, illetve görög nyelvből, amelyeken addig csak Vulgata-fordítás készült el. Például a magyar katolikus Biblia Káldi György-féle fordítása Vulgata-fordítás. Nem véletlenül, hiszen a Trentói Zsinat kifejezett rendelkezésben állapította meg, hogy a zsinat asztalán lévő Vulgata-kiadás lesz a vonatkozási pont, azt helyesnek fogadjuk el.

Meg kell jegyeznem azt is, hogy a héber és görög szövegek alapján készülő fordítások felvetik ezeknek a szövegeknek a kritikai kérdéseit is. A héber Bibliának a mai standard kritikai kiadása a maszoréti szöveghez igazodik. A maszoréti szöveg körülbelül 1000 évvel későbbi, mint a görög Septuaginta-fordítás, amit a Kr.e. III. században Egyiptomban készítettek zsidó tudósok, akik nem gyanúsíthatók azzal, hogy keresztény szempontból elfogultak lettek volna. Sok szempontból – és ezt némelyik kumrán vagy Kumrán-közi lelet igazolja – a Septuaginta görög szövege a héber Biblia régebbi szövegállapotát tükrözi, mint a maszoréti szöveg.

Amikor a keresztény ember keresztény bibliai szöveghagyomány alapján készíti a fordítást, nem kell szégyenkeznie. A Vulgata pedig részben felhasználja az ún. Itala-fordításokat, vagyis a Szent Jeromos előtti latin bibliafordításokat. A legrégebbi latin bibliafordításokat természetesen

(Folytatás a 2. oldalon)

EZÜSTMISE NÜRNBERGBEN

Kettős ünnepre gyűlt össze a Nürnberg Szent Erzsébet-templomban 2008. június 29-én délután 17.00 órakor a mintegy 130 főnyi magyar katolikus hívőseger, hat pap és két ministráns. Egyrészt az idén 60 éves Nürnbergi Katolikus Magyar Missziót ünnepelte, másrészt pedig részt vett azon a hálaadó szentmisén, amelyet vezetője, Főtisztelendő Bereczki Béla 25 éves papi jubileuma alkalmából mutatott be.

Eljötték a szentmise – a hívek mellett – Béla atya paptestvérei is. Jelen volt Szabó József, a Freiburgi – Trieri – Speyeri Egyházmegye magyar lelkésze, Becze Titusz, Oberwiesacker (Eichstätti Egyházmegye) plébános, Gegő István Geislingen (Rottenburg-Stuttgarteri Egyházmegye) segédlelkésze és e sorok írója, akit az a megfeszítettért ért, hogy e nagy ünnepnek a szentbeszédét tarthatta.

Az ünnepi hangulat már a szentmise kezdete előtt körbelengte a körtemplomot. Míg odakint a templom előtti téren zavaros kavalkád, néppünny volt, addig benn, a szépen feldíszített oltár körül imádkozott az ünnepelt édesanyja, a rokonok és a hívek. Kint hangos világi zene szólt, benn az egyházi énekek lélekemelő melodijai. Minden azt sugallta, hogy ez a benti világ a Béla atya igazi világa. Papi életét valóban az Egyháznak ajánlotta fel... Hogy is kezdődött?

Béla atyát 1983. június 18-án szentelte fel Vácott Bánk József érsek. Első szentmiséjét 1983. június 26-án mutatta be Alsónémedin. Ezután papi jelmondata szemlélően (*„Istenünk, hálát adunk, mert arra méltattál minket, hogy színed előtt állhatunk és szolgálhatunk Neked”*) öt évig volt segédlelkész Nézsán, Dányban majd a németországi Wesselingben. 1988-tól majdnem tíz évig vezette a Kölni Magyar Missziót. Innen Ausztriába vitt az útja, ahol öt évig Bécs-Schönbrunnban és Niederkreuzstettenben működött. 2002-től pedig egyházi előjárói itt, a Nürnbergi Katolikus Magyar Misszió vezetését bízták rá...

Béla atya papi élete sohasem volt könnyű. Soha nem volt nagy elismerésekben része, egyházi kitüntésekre sem sóvárgott, csak egy volt a szíve vágya: Istent szolgálni, és minél több embert hozzá elvinni. Sokszor kezdte nulláról, mégsem légváratok épített, hanem Istent Országát bővítette. *„Ha még egyszer elől kellene kezdeni, ismét, újra csak pap lennék, mert annyi szépség van ebben a hivatásban.”* – írta nekem.

És amikor azt kérdeztem tőle, hogy mi a szépség a papi hivatásban? *„Az emberek szeretete”* – vágta rá azonnal és meggyőzően. Ez vezethette egész papi életén, mert mindig megtalálta a helyes és megfelelő szót, ha családokat keresett fel, ha keresztielt, ha esketett, ha beteget látogatott, ha a gyászolókkal a sír felé ment, ha missziója tartalmas és színvonalas kis lapját, a „Missziós Értesítőt” írta. És erre az emberszeretetére vezethető az is vissza, hogy a szentmise befejeztével minden egyes jelenlétűt külön ezüstmisés áldásban részesített...

Az ezüstmise után kis szeretetlakomára gyűlt össze a hívőseger a Szent Erzsébet egyházközség nagyerőmében, és ajándékokkal kedveskedett kedvelt papjának. Béla atya utánna minket, paptestvéreit még külön vendégül látott otthonában, ahol a Zsolttáros szavaival örvendhettünk egymásnak: *„Nézzétek, milyen jó, ha egyetértésben élnek a testvérek!”* (Zsolt 133,1)

Kedves Béla atya! Hadd mondjam mindnyájunk nevében: Köszönjük, hogy élsz, hogy létezel, hogy vagy. Köszönjük, hogy azt teszed, amit teszel. Istent áldja meg egész papi lényed, hogy még sokáig áldás lehess számunkra!

Tempfli Imre
stuttgarteri magyar lelkész

SAJGÓ SZABOLCS TORONTÓI BEIKTATÁSA

2008. szeptember 7. szentesítette Sajgó Szabolcs SJ atya életének és pályájának újabb szakaszát. Ezen a napon került sor ugyanis a torontói Szent Erzsébet Római Katolikus Magyar Templomban a plébános beiktatási szentmiséjére, amelyet Richard J. Grecco torontói segédpüspök celebrált.

A zsúfolásig telt szép templomban zengett az örömhimnusz, amelyet a Scola Cantorum Kórus és az Ifjúsági Kórus felváltva énekelt a kitűnő Oláh Imre orgonaművész és karmester vezényletével, illetőleg orgonajátéka kíséretében. Felcsendült Schubert Ave Maria és C. Frank Panis Angelicus című szőlőszáma a csodálatos hangú Hegedűs Enikő előadásában, akit Fülöp Gyula kántor kísért orgonán – igazi ünnep volt ez a délelőtti! Sajgó Szabolcs atya esküjében, a Szentírás szavait követve fogadta meg, hogy hivatása idején Egyházában „egy nyáj lesz és egy pásztor,” keresztényi alázatát követni fogja a Katolikus Egyház előírásait és elvárásait a vallási törvényeknek megfelelően.

Sajgó Szabolcs atya visszajött Torontóba, híveinek szívében pedig hazaérkezett. Hiszen itt, Kanadában lett a magyar jezsuita rendtartomány tagja 1982-ben, ahol 1990-ig szolgált, miután Magyarországra vezette a köteleessége. Közben nagyon tehetséges költőként írta verseit, lengyelből fordított és szerkesztette A Szív című katolikus folyóiratot. A festői szépségű Dobogóköt kellett most elhagynia, hogy a Kanadában, elsősorban Torontóban élő katolikus magyarok ügyét felvállalja. Toronto távolról sem Dobogókő, ahol dallás és versse nemessül a gondolat, igévé lényegül a szó – itt kicsin robbogva jut az ember a lélek csendjébe nem zavaró zöld övezetbe, ég felé meredő magas épületek vágják el a tekintet útját, világi városi zajok visítanak bele a mise meghittségébe. Istent szolgálja tudta ezt, hiszen közel egy évtizeden keresztül megtapasztalta az itteni viszonyoktól fiatal papként, ami mégsem lehet könnyű elszakadnia a maga (is) építgetett, alakított hitközösségétől, költő- és művésztsáraitól, a Manrézától, a Szív Szentjánosbogar mozgalomtól és mindazoktól a szellemi

Sajgó Szabolcs atya visszajött Torontóba

Ezt tudva tudja Sajgó Szabolcs SJ, aki 2008. május 1-től a torontói egyházközség plébános, és aki szentelésére Jézus szavát választotta a Jn 10, 16-ból: „Más juhaim is vannak, melyek nem ebből az akolból való. Ezeket is vezetnem kell.” Önletrajzában olvashatjuk, hogy „Ezüstmisére a folytatást választottam, mert megtapasztaltam, hogy Jézus szavai valóban nem visszhangtalanok, a mai világban sem. Azt mondta övének nagy, biztos nyugalommal: „Hallgatni fognak szavamra.”

A beiktatási szentmisét meghitt ebéd követte a templom halljában, amely a Boldogasszony anyánk kezdetű régi magyar himnuszunk közös elnevelésével fejeződött be.

Íme a magyar püspöki üdvözlés:

*Főtisztelendő Plébános Úr!
Kedves Hívek!*

Toronto magyarsága örömmel köszönti lelképásztort, akit szeptember 7-én, a Boldogságos Szűz Mária születését megelőző napon, Excellenciás és Főtisztelendő Richard J. Grecco, a Torontói Egyházmegye illetékes segédpüspöke, ünnepélyesen is beiktat plébánosi hivatalába. A torontói magyarokkal magam is együtt örvelezem, és plébánosi beiktatása alkalmából szeretettel köszöntöm Ft. Sajgó Szabolcs SJ atyát, a Jöisten áldását kérem munkásságára és egész életére. Személyében egy olyan buzgó lelképástort kapunk, aki szívének szeretetével veszi körül mindazokat, akiket lelképástort gondozására bízta, és azt is vállalja, hogy népének igazi atyja lesz az idegenben; távol a hazától is vállalja, hogy számukra összekötő lesz ég és föld, a szülőföld és az új haza között. A szokásoknak megfelelően, püspöke kezéből átvesszi a templom kulcsát és az evangéliumot könyvet, elmondja a Hitvallást és ünnepélyesen igéri, hogy mint népének igazi atyja a Jó Pásztor szeretetével gyakorolja hivatalát.

Tudjuk, hogy ez a lelképástort szolgálata nem könnyű és azt is tudjuk, hogy pásztor nélkül szétszéled a nyáj. Ezért nagyon megbecsüljük lelképástortainkat. Nemcsak a beiktatás napján, de a jövőben is szeretettel közeledünk plébános atyánkhoz, imádkozunk érte, egy szívvel és egy lélekkel együttműködünk vele, támogatjuk szolgálatait, nem utolsósorban őseink hitének, nyelvének és hagyományainak, krisztusi hitünk és Szent István királyunk keresztény szellemi örökségének ápolásában.

Miközben jó egészséget, jó híveket, sok örömet és sok sikert kívánok a szent szolgálathoz, a Boldogságos Szűz Mária, Magyarok Nagybányája, és az összes magyar szentek közbenjárására, a Jöisten áldását kérem Főtisztelendő Sajgó Szabolcs atyára és híveire. Üdvözléssel és szeretettel:

Cserháti Ferenc
külföldi magyarok lelképástort ellátásával megbízott
esztergom-budapesti segédpüspök

TÖBBSZÖR, MINT GONDOLTÁK...

Grazi magyarok Mariazellben

óta a mariazzeli kegyzobor kis mása állandó zarándoktárs a stájer hegyi ösvényeken és völgyekben kanyargó, útszéli keresztekkel jelzett úton. A grazi-mariazzeli „Via Sacra”, a Mária-tisztelők ősi útja, Istenséghez vezet a hívó embert. Az egyéni és közösségi

A 25. Mindszenty-Vadon emlékezézarándoklat résztvevői Mariazellbe érkezéskor (Fotó: Józsa)

lelki célkitűzés (hála, kérés), az imák, elmélkedések, énekek stb. lelki kihívást és hitvallást; a távolság és az időjárás szeszélyeinek leküzdése fizikai áldozatvállalást jelent a résztvevőknek. Útba ejtjük a Rába forrását, melynek szomját oltó tiszta vize arra figyelmeztet, hogy magyarságunk megtartására tiszta forrásból merítsünk erőt.

Évente változó, átlag 15-25 közötti létszámmal indult a zarándoklat. Eddig összesen 122 fő követte a hívást. (40-en Magyarországról). Voltak, akik csak egyszer, mások több mint tízszer – hússzor vagy annál is többször vettek részt a zarándoklaton. A gyalogló csoportokhoz később csatlakoztak, akik életkoruk miatt vagy más okból nem tudták vállalni a háromnapos gyaloglást. Néhányan autójukkal álltak a zarándoklat szolgálatára, a gyalogút négyezerét tették meg.

Köszönet papjainknak az induláskor, érkezéskor és útközben bemutatott szentmiséikért, elmélkedéseikért, a lelkiezésért. Köszönet a szervezőknek az előkészítésért, a biztos vezetésért és nem utolsósorban minden résztvevőnek, aki megértette, hogy zarándoklatunk lényege nem a sportteljesítmény, hanem a hitből fakadó áldozatvállalás családjainkért, népünkért.

Úgy tudjuk, hogy az ausztriai magyar közösségek közül csak az alsóöbriek és graziak gyalogolnak Mariazellbe. Szép lenne, ha más ausztriai magyar közösségek zarándoklóival találkozhatnánk a Magyarok Nagybányájához vezető „Via Sacra”-n. □

Gyermekeknek

NOVEMBERI GYERTYAFÉNYEK

Amikor életem első táborába indultam, majdnem elpityeredett a nagymamám, aki kikísért a vasútállomásra. Bizony engem is kerülgetett a sírás, hiszen életemben először hagytam el az otthonom akkor, több mint két hétre.

Annál nagyobb volt aztán az öröm, amikor a tábor után ismét megérkeztem. Mágis előttem van nagymamám keresgélő tekintete, aki a peronról nézte a leszállókat. Amikor pedig megöleltük egymást – mintha csak varázsször történt volna –, tovatűnt a tábor, minden érdekességével, újdonságával, de még a hatalmas számháborújával is. Jó volt hazaérkezni, végigsimogatni tekintetemmel a jól ismert falakat, bútorokat, s lefeküdni a megszokott ágyba. Élmenybeszámolók persze voltak, hosszú napokon át, mert azért volt miről mesélni. Ám a viszontlátás öröme, a megszokott mindennapokba való visszazökkenés egyre jobban elhomályosította a nyár élményeit.

Hanem hallgassátok csak meg, mi történt később. Néhány esős nap unalma, meg a naponkénti tanulás, boltba járás egyre jobban visszahozta gondolataimba a táborbeli élet szépségeit. Azon vettem észre magam, hogy visszavágyom a sátor tábor szinte nomád körülményei közé.

Csak később, hetek múltán kerültek helyükre gondolataim, amikor elkényveltem magamban, hogy jó volt ott, de jó

ittthon is. Vagy ha úgy tetszik: jó ittthon, de azért más is van a világban, mint a megszokott otthon. S az a más is lehet szép, ami után vágyakozni nem bűn.

Tudjátok-e, miért meséltem ezt el nektek? Nos hát, november 2-án van a halottak napja, amikor elhunyt szeretteinkre emlékezünk. Én például a nagymamámra, aki azóta bizony meghalt. Nehéz volt beletörődni. Nehéz volt elengedni őt. Hitünk azonban megvizsgált idővel. Tudom, hogy nem a semmibe hullt ő. Hogy majd ismét találkozunk. S nagy lesz majd a viszontlátás öröme. Mint amikor leszállya a tábor után a vonatról, megpillantottam őt. Meg amikor megöleltük egymást.

Mivel pedig ő nagyon jó volt – onnan tudom, hogy nap mint nap megtapasztaltam –, nekem is azon kell lennem, hogy hozzá hasonló legyek. Hogy hozzá hasonlóan én is az igazak közé kerüljek. Mert csak akkor találkozhatunk ismét. És nem csupán gondolatban, vagy emlékeimben, de valóságosan is.

És az lesz csak az igazi élet. Az, amelyik már örök. Amit már nem lehet elrontani. Ahol nem lesz sírás, bánkodás. És nem lesz soha többé búcsúzás. Ahol mindenki mindenkiel örök szeretetben él. Ráadásul pedig Isten színelátásában.

András bácsi

Fiataloknak

ÉGŐ MÉCSES

Menyegző – ma is különleges, varázslatos esemény egy család, egy rokoni-baráti közösség életében. Az ünnepi díszbe öltözött menyasszony, a násznép öröme és vidámsága, a gazdag megterített ünnepi asztal egy életre szóló élmény mindenki számára...

Az egyik evangéliumi történetben (Mt 25, 1-13) Jézus egy menyegzőről beszél. A hasonlat-példabeszéd szerint mindenki talpon volt, fiatal és öreg egyaránt, vidámság töltötte be a menyasszony házáat. Az ünnep tetőpontjára, a vőlegény érkezésére vártak, aki majd ünnepélyes menetben átvezeti választottját szülői házába, a menyegzőre. Már este van, sötétedik... A vőlegény késik... Jézus egy apró mozzanatra hívja fel figyelmünket. A várakozók között fiatal lányok, az egyre nő-

vekvő sötétségben meggyújtják mécseseiket, felkészülve, várva az örömteli kiáltásra: Érkezik a vőlegény! De a vőlegény még mindig késik, várakozni magára... Néhány mécses pislákolni kezd, fénycik ki-hunyóban. Gazdáik a kereskedőkhöz futnak, de minden hiába, már késő, akik nem gondoskodtak tartalék olajról, lemaradnak a menyegzőről.

Jézus figyelmeztetése egyértelmű: „Legyetek éberek! Mert nem ismeritek sem a napot, sem az órát!” A figyelemlesség és készségtelenség evangéliumi példájából okulva, meg kell tanulnunk várakozni. Kitartóan, hűségesen. Ugyanis nincs és nem is lehet nagyobb öröm, mint égő, világító mécsessel csatlakozni a Vőlegény, Jézus ünnepi menetéhez.

Pál atya

EMÉSZTŐ GONDJAINKBAN PÁRTFOGÓINK

Bogdánffy Szilárd (1911–1953)

Egyénisége, lelkesége, nevelési módszere, a szegényekről való gondoskodása, a beteglátogatása tanítványaira és híveire maradandó hatást gyakorolt. Védte az üldözötteket, ezért zaklatták a román rendőrség. Az Egyházhoz való hűségéért börtönben halt meg. Halála vértelen vértanúság volt.

Imameghallgatás Bogdánffy Szilárd közbenedjéről: „Lányom hosszú idő óta nem járt vasárnaponként templomba. Egy éve rendszeresen Bogdánffy püspök úrhoz fordulok, kérttem közbenjárdát, hogy lányom újra rendszeresen járjon templomba. Kéréssem meghallgatásra talált. Kislányom újra jár vasárnaponként szentmisére. Továbbra is imádkozom családomért és Bogdánffy püspök úr melletti boldoggá avatásáért.” (Egy erdélyi édesanya)

A boldoggá avatások menete (3.)

Az összegyűlt aktákat lepecsételt csomagban személyesen kell levinni Rómába a Boldoggá Avatási Kongregációhoz.

Az átadott anyagot felbontják és megállapítják a dokumentumok hitelességét. Az esetleges hiányosságokat pótolni kell.

Az anyagból elkészül egy ún. munkakötet, amelyből egy római szakértő elkészíti a Positiót, melyet először szaktekölógusokból álló bizottság, utána pedig bíborosokból álló bizottság tanulmányoz. Észrevételeiket írásos formában a Szentatya elé terjesztik.

„Úgy érezzük, hogy amit teszünk, csak egy csepp a tengerben. Anélkül a csepp nélkül azonban sekélyebb volna a tenger.” (Bogdánffy Szilárd)

Elérhetőségeink: 1125 Budapest, Felső Svábhegyi út 12. (Levélcím: 1525 Budapest, Pf. 131.) Telefon: 06-1/201-0979; fax: 356-8200. <http://mindszenty.lapja.hu> E-mail: ungmind@vnet.hu

SZEMBEN A ...

(Folytatás az 1. oldalról)

hogy merészel egy szakember ilyen témáról nyíltan beszélni? Mert a halál a modern tabuk egyike, talán a legnagyobb tabu. Pedig még Mitterrand, az akkori miniszterelnök is eljárógatott oda, s szerette volna tudni többek közt: „Igaz-e, hogy a hívő beteg békében hal meg? Nyugodtabban tud szembenézni a halállal, mint a hitetlen?” Neki ugyanis rákja volt, és félt a haláltól. (Marie de Hennezel: La mort intime – Paris, 1995) Hát ide jutottunk! A primitív népek, társadalmak általában természetesen viselkednek, ha a halálról van szó: Számukra nem tabu, hanem misztérium, nagy titok. (India, indiók, Afrika stb.)

Nálunk pedig a halál után gyorsan „eltakarítják” a holttestet, hűtőbe viszik. Még a hozzátartozók se férhetnek hozzá. Akár az állatokat, úgy kezelik őket. A halál előtt pedig mindent elkövetnek, hogy a haldoklót felretájkózzassák, becsapják, eltitkolják a tényeket. Vannak ugyan olyan országok, mint pl. Amerika, vagy újabban Japán is, ahol sok a „hospice”, és nem csinálnak titkot a halálból. Sőt mindent megtesznek, hogy a beteg felkészülve fogadja a halált. Nincs hiánya a sokféle „terápiának”, kinek-kinek a szükséglete szerint: kit zenével, kit művészetekkel, kit finom ételekkel s ki tudja, még miféle „terápiával” kábítanak el a halál előtt. A beteget is elaltatják, érzéstelenítik a műtét előtt. Mintha a halál is csak ilyen epizód lenne az életben. S mintha se lelke, se szíve, se lelkiismerete nem lenne az embernek. Elismerjük: ez teljesen megfelel az anyagelvű, darwinista világszemléletnek és emberképnek. Ám egy hívő ember, egy keresztény számára végtelenül kevés a sívár.

Kertünkben szabadon szaladgál a sok macska: feketék, szürkek, hamuszínűek, fehéresszürkek; öreg és fiatal. Tavasszal valami macskavész lehetett a környéken: egymás után nyúltak ki egyik napról a másikra a kismacskák, és végük volt. Az egyik kicsi, szürke macska elkezd hoz-

zám simulni, kapaszkodik fel a cipőmön, nadrágomon, és olyan esdeklően néz rám kicsi macskaszemével, mint egy lázban égő kisgyermek az anyjára. Látom, szeretné, ha felvenném, simogatnám. A kismacskák (nem a halál, benn tartott) általában nem tűrik a simogatást. Nem hagyják magukat megfogni. Annál jobban rimázkodott ez a szemével. Nem lehet ezeket a szemeket elfelejteni. Ez este volt. Másnap reggel kinyúlva találtunk rá. Már nem élt.

Sok embernek még ez sem adatik meg: ti, hogy ennek a kismacskának a módjára ápolásért, megértésért esedezzzék másoknál. Vagy ha igen: senki sem veszi észre, nem törődnek vele. (Sartre anyaszégynei már elfelejtettek irgalomért könyörögni. Csak ott, a nővérek szerető, gondos ápolásában ébredtek rá: még vannak, akik szeretik őket, törődnek velük.)

Igen, Indiában, a szegények földjén *mosolyogva* halnak meg az élet páriái a nővérek szerető gondoskodásában, míg a túlcivilizált, fényűző Nyugaton kétségbeesés, szomorúság, félelem, cinikus nemtörődömség, kötelező tabu a halál kísérelése. Vagy tudományos „elte-rejeléssel”, eutanáziával kísérlik kikerülni a „Mysterium mortis”-t, a Halál nagy Titkát. Önkéntes önbecsapás, értelmetlen, esztelen „hősiesség”. (Sartre, Malreaux)

Mint láttuk, a *modern társadalom*, amely olyan büszke jól felszerelt kórházaira, eltitkolja, letagadja a halált. Becsapja a betegeket, nem ad alkalmat még arra sem, hogy a kismacskához hasonlóan megértésünkért esedezzzék. Ha szobrász lennénk, megmíntoznánk fából, márványból a már említett kismacskákat. Oda kellene állítani minden kórház, nem, öregotthon közösségi termébe, valami jól látható helyre. Meg kellene tiltani, hogy orvosok, ápolók, a környezet elterelje a szenvedő, reménytelen beteg figyelmét életének legfontosabb eseményéről, hogy becsapják őket...

A *totalitárius diktatúrák*, az önimádó, anyagelvű világnézet nem szereti a halál gondolatát, mert nem ismer irgalmat, sem könyörületet. Isten azonban minden ember szerető *Atyja*, Üdvözítője. □

IMASZÁNDÉKOK

(Folytatás a 2. oldalról)

„Aki Isten szeretetének forrásából itta a szeretetet, maga is forrássá válik, melyből az élő víz folyóit fakadnak» (Jn 7,38).”

Tegyük magunkévá azt az imát, amellyel a Szentatya az enciklikát lezárja: „Szentegés Szűz Mária, Isten Anyja, Te ajándékoztad a világnak az igaz világszolgát, Jézust, a te Fiadat – Isten Fiát. Te teljesben ráhangyatoztál Isten meghívására, s így a jóság forrásává lettél, mely Istentől fakad. Mutasd meg nekünk Jézust! Vezess minket Őhozzá! Taníts meg minket megismerni és szeretni Őt, hogy mi magunk is valóban szerető emberek és az élő víz forrásai lehessünk egy szomjazó világban!”

II.

Missziós szándék: Hogy a gazdag kultúrájú és ősi lelkeségi formákban bővelkedő Ázsia keresztény közösségei Krisztus arcát szemlélve találják meg Urunk hirdetésének legjobb útját az Evangéliumhoz való teljes hűségben.

XVI. Benedek ugyanazon a napon, amelyiken (két és fél héttel a megválasztása után) a lateráni bazilikában székfoglalóját tartotta, találkozott először egy Rómába érkezett püspöki karral is: Sri Lanka püspökeivel. Átfogó, fontos témáról beszélt nekik; ezt a témát tárja most elénk imaszándékul.

Maguk a püspökök hordozói a következő kettősségek: egyfelől kultúrák, nyelvek és hagyományok nagy gazdagsága, másfelől a keresztény nép mély hite Krisztusban, a világ egyetlen Megváltójában. Ebből ered elköteleződésük, hogy

meggyőződéssel szolgálják és hirdessék Krisztust, és így mindenkinek „élete legyen, és bőségben legyen” (Jn 10,10).

A teljes ázsiai világágnak része a pár hónappal korábbi szörnyű cunami (szökőhullám) is, rengeteg áldozatával: a halottak, a ház és vagyon nélkül maradtak, az elárvult gyermekek. (Ez utóbbiak sorsa gyakran kényszerű és megalázó munka, kényszerű katonáskodás, sőt szegénytelen emberkereskedelem.) Bennük felismerjük Krisztus szenvedő arcát, Krisztust szolgáljuk részvétünkkel és segítő szeretetünkkel. A cunami, éppen Délkelet-Ázsiában, ismétlődő tragédia.

A társadalmi problémák megoldása érdekében különböző vallási és etnikai csoportoknak gyakran sikerül szépen és eredményesen összefogniuk. Imaszándékunknak egyik lényegi szempontja éppen ez az összefogás és együttműködés.

Ázsia több országában a népesség átlagos életkora alacsony: Sri Lankában a lakosok egyharmada még nincs 15 éves.

Ez nagyon bízható (de persze nem könnyű) helyzet az iskolai oktatás, általában a nevelés, meg azután a papképzés számára. Kultúrák, nyelvek, hagyományok együttélésében igen fontos a tiszteltettség, nyitottság, öntudatos párbeszéd. Ez sem könnyű és zökkenőmentes feladat. Imádkozzunk azért, hogy az emmasai tanítványok élményének kegyelme valósuljon meg az ázsiai tanítványok számára is: a feltámadt Krisztus társai vagyunk (akkor is, amikor ez még nem hatolt be tudatunkba). Ő nyitja meg szemünket az igazságra, életi reményünkre, és végül az élet Kenyerét kínálja mindnyájunknak. „Maradj velünk, Urunk!”

Nagy Ferenc SJ

Floridai levél

EMLÉKEZZÜNK

1956 októberéről, „igéretes, tiszta, szabadságharcunk gyilkos leveréséről mindenütt megemlékezik a világon szétszórta, a hősöknek, áldozatoknak tisztelettel adózó magyarság. A sarasotai Kossuth Klub szeptember 25-i ünnepi műsorának központi témája az 1958-as esztendő 50. évfordulója volt, hiszen „a legnagyobb létszámú halálos ítélet-végrehajtás 1958-ban volt, az összes gyilkosságok 41 %-a”.

Kisvársányi Éva, a Kossuth Klub elnöke bevezető szavaiban utalt az öt évtizeddel ezelőtti, 1958. január 9-én, koholt vádak alapján kivégzett mártírra, Brusznai Árpádra, egykori kollégájára, barátjára és harcosára, Szonntágh Jenő pedig ismertette a nagy műveltségű görög-latin szakos tanár, organista, az Eötvös Kollégium volt tagja, a rövid életű Veszprémi Forradalmi Bizottmány elnöke életét. Brusznai Árpádot 1957. április 25-én tartóztatták le. Október 19-én összeesküvés vádjával elfogytatott tartó börtönre ítélték, amit 1958. január 7-én egy katonai különírtóság halálos ítéletre változtatott. Az ítéletet két nappal később, 1958. január 9-én végrehajtották. 34 éves volt.

A politikai tudományok kutatói által a megtorlás éveinek nevezett rémuralom 1956-tól 1963-ig tartott. A Kossuth Klub tagja, Fekete Pál előadásában az 1956-os Intézet, a Tényfeltárási Bizottság, valamint a Harvard University Press által publikált, A kommunizmus fekete könyve adatait használta fel.

A megtorlás már megkezdődött 1956. november 3-án, amikor Ivan Serov, a KGB akkori vezetője törbe csalta és letartóztatta Maléter Pált és a magyar katonai küldöttséget, akiket a csapatok kivonásának a tárgyalására hívtak meg... 1956. november 26-án Kádár János a rádióban a következőket mondta: „Megígértük, hogy nem indítunk büntetőeljárást Nagy Imre és barátai ellen múltbéli bűneikért...” Ezzel szemben 1958. június 17-én éjjelkor a budapesti rádióban a következők hangzottak el: „A Nagy Imre-perben az ítélet jogerős. A halálos ítéletet végrehajtották.”

1956. december 5-6. éjszakáján Kádárék 200 értelmiségit és munkástanács-tagot tartóztattak le Budapesten, és sokakat vidéken. Ekkor Marosán György, a pékségből előléptetett pártvezető ezt mondta Rácz Sándornak, a Nagybudapesti Munkástanács elnökének: „Mától kezdve lövöttek!” És jöttek a sorozékos országzserke.

„Több mint 100 ezer embert érintett a magyar forradalom eltiprását követő megtorlás, amelyben 1957-ig igen tevékenynek mutatkozott a szovjet katonai rendőrség. Több tízezer embert internáltak. Bűnper indult 35 ezer ember ellen és bebörtönöztek közülük 25-30 ezer embert. Több ezer magyart deportáltak a Szovjetunióba, 229 felkelőt kivégeztek... (Gosztonyi Péter történész 453 főt dokumentált). És végül 200 ezer elmenekült a megtorlás elől...”

Az idézetek Fekete Pál összefoglalójából valók, melyben megjegyzi: „Számomra a legkeserűbbek azok a tények, hogy a szovjetek vezette borzalmakat magukat magyarnak valló kommunisták hajtották végre: Kádár János, Münnich Ferenc, Marosán György és mások vezetésével. Ők a XX. század labancjai.

Az összejövetelt Szonntágh Jenő (zon-gora) és Blenvenido G. Yungco, Fülöp-szigetéről való orvos, klarinétművész Liszt-, Bartók-, Dohnányi-, Weiner-művek előadásával zárta.

Bitskey Ella, Sarasota

A FELTÁRT MÚLT

Kiszely Gábor: Állambiztonsági 1956–1990 című történelmi dokumentumkötete után nemrég a budapesti Corvina Kiadó újabb tényfeltárási könyvet tett közzé. Míg azonban Kiszely Gábornál a hangsúly inkább az események és hátterük feltárássára összpontosult, az új mű szerzői már „nevesítik” is a pártállam jogtiprásainak elkövetőit. Tabajdi Gábor és Ungváry Krisztián: Elhallgatott múlt – a pártállam és a belügy című több mint 500 oldalas kötete a politikai rendőrség 1956 utáni működését mutatja, tehát egy olyan korszakban, amelyre a jelenlegi magyar társadalom széles rétege megpróbál rózsaszín ködöt telepíteni. Mint magából a kötetből is kiderül, ebben a közelmúlt meg-szépítésére irányuló mer-telkedésben komoly szerep hárul az egykori tettesekre, akik sikeresen mentették át magukat a rendszerváltás utáni korszakra és most vagy még aktívan, vagy magas nyugdíj élvezve bizonygatják a Kádár-korszak áldásait. Tabajdi Gábor történész, akinek szak-területe a gyászos XX. század második fele; Ungváry Krisztián szintén történész, azonban ő előbb a II. világháború eseményeinek kutatásával tette ismertté nevét és csak később fordult az ügyek valós irányítóit és fel-lelőseit. Egyéni tragédiák

feltárása útján világítják meg a pártállam biztonsá-gáról gondoskodó közegek működését. Dokumentu-mok idézik a besugásra ki-szemelt polgárok behálózá-sára hozott intézkedéseket, majd olvashatjuk a nem

egyszer igéretes pályafutá-sokat kerébe törő jelenté-seket, a tartótsztek gyakran feltűnően ostoba megjeg-yéseit és értesíthetünk azok-ról az előnyökről, amelye-keket a besugók részesültek, sőt részesednek mind a mai napig. A kötetből egyértel-műen válik az is, hogy az MSZMP néven regnáló kommunista párt szoros el-lenőrzése alatt tartotta az áll-lambiztonsági szerveket, te-hát az egykori vezetők szemforgató kimosakodá-sa, hogy ok nem felelősek a zsamokoskodásért, szem-en-szedett hazugság. A két szerző nem ítélik meg, csu-pán a számukra hozzáférhe-tővé vált dokumentumok közléseivel ismerteti az évti-zedeken át a kulisszák mö-gött történt és elhallgatott eseményeket. Részletesen, szervezeti egységekre le-

bontva értesül az olvasó az állambiztonság akcióiról, így betekintést nyer a rend-szer egyik legfőbb ellenfé-lének tekintett Egyház bomlasztását célzó boszor-kánykőnyha fortélyaiába is. A Feledy-dosszié feltárá-sa útján képet kapunk arról, hogy milyen séma szerint dolgozott az úgynevezett belső reakció elhárítására alakult belügyi részleg. A besúgó 18 éven át folytatott hálózati tevékenységet, amelynek során 481 jelen-tést készített több mint 1500 oldalon. A töle kapott infor-mációk értékes adatokkal szolgáltak az állambizon-tosság számára a magyar fővá-rok katolikus ifjúságának egymás közti kapcsolatairól, az államhatalom által megürit bencés rend belső életéről. A besúgótól származó jelentések nagy mér-tékben hozzájárultak több katolikus pap és világi sze-mély meghurcolásához. A dossziében szereplő, Feledy fedőnévvel jelölt személy beszervezése idején 28 éves, rendjét elhagyó szer-zetes, utolsó jelentésének megírásakor már nemzet-közi is elismert tudós. Ez a dosszié akár önmagában is cáfolja a Kádár-rendszer-t körüllegő mítoszokat az egyházak viszonylagos szabadságáról és a szinte korlátlan tanulási lehetősé-gekről.

Vincze András
(Tabajdi Gábor és Ungváry Krisztián: Elhallgatott múlt – A pártállam és a belügy 1956–1990; Corvina Kiadó, Budapest 2008.)

„TESTIMONIANZA”

Isten Szolgája, II. János Pál megvá-laszásának 30. évfordulóján, október 16-án mutatták be a Vatikánban a Testimoniaza (Tanívalomlás) című, Karol Wojtyła életéről készült filmet. A vetítésen jelen volt XVI. Benedek pápa is.

A film forgatókönyvét Gian Franco Svidercoschi, a L'Osservatore Romano vatikáni napilap egykori főszerkesztő-helyettese írta az Egy élet Karol Wojtyła mellett című könyv alapján, amelyben a forgatókönyvíró beszélget Stanisław Dziwisz érsekkel, II. János Pál pápa egykori titkárával.

A dokumentum-játékfilm műfajban készült filmben – csakúgy, mint a könyvben – Dziwisz érsek idézi fel emlékeit II. János Pálról, s elbeszélése közben ar-ánis felvételek és a filmhez készített jele-netek elevenítik fel Karol Wojtyła életét.

A filmről tartott sajtótájékoztatón Stanisław Dziwisz krakkói érsek hangsú-lyozta, „II. János Pál pápa nagyon szer-rette az újságírókat, még akkor is, ha rosszat írtak.” Dziwisz érsek, aki 39 éven át volt II. János Pál személyi titkára, pél-dákkal is megerősítette, hogy a pápa min-dig megvédte a sajtó szabadságát, és igyekezett a rosszaló íráshóból is tanulni. A könyvről Dziwisz érsek elmondta: köte-lességének érezte II. János Pál pápa felé, aki 39 évig tartotta őt maga mellett, és mindazok felé, akik többet szeretnének megtudni személyiségéről, hogy megírja.

A filmet Pavel Pitera rendezte. A 90 perces játékfilmből Dziwisz érsekkel köz-el 30 órányi beszélgetést rögzítettek. Az érsek mellett narrátorként jelenik meg Michael York színész. A film zenéjét Vangelis és Robert Janson szerezte, jele-neteit Németországban, Franciaország-ban, Olaszországban és Lengyelország-ban forgatták.

Magyar Kurír

BÚCSÚZUNK

A Magyar Katolikus Közösség elbú-csúzott lelkesétől, Fodor János atyá-tól, aki 2005 szeptemberétől egyetemi tanulmányai mellett végezte a grazi magyar hívek lelki gondozását. A há-rom esztendő mérlege elénk tárja mély papi hivatástudatát. Megmutatja a lel-kekért minden áldozatra kész fiatal pap közösséget fejlesztő tevékenységét. Reméljük, hogy az általa elvetett mag, jó talajba hullott – melynek sarjadása már tapasztalható – és továbbra is gaz-dag termést hoz az itteni közösségben. A szokottnál nagyobb számban össze-gyűlt hívek nevében Ugri Mihály mon-dott köszönetet a búcsúzó lelkesnek, átadva neki a közösség ajándékát.

János atya utolsó szentmiséje alkal-mával egy fényképalbumot kapott, melybe az ittléte alatt készült felvételek kerültek. Az ünnepi eseményen a pécsi Jézus Szíve-templom énekkara énekelt Dobos László vezetésével, akik a mise utáni „zenés áhítattal” beolták magukat a hallgatók szívébe. Ők előző este a Mariahilf-templomban adtak sikeres hangversenyt. Ittlétük programját a Pasztorális Tanács szervezte.

Ha az ember be akar lépni a menny-országba, minden remény végső ígére-tébe, akkor egyszer – a halálban – meg kell lennie annak a lehetőségnek, hogy teljesen elvesztesse magát. És hogy ebben az elvesztettségben ragyogó fényességgel megtapasztalja Istent. Mert az ember mindig, újra és újra „mással” tévesztette össze az Istent: kí-vánságaival, életérzésével... De ott, ahol már semmi sem marad meg emberből, ott áll Isten a maga tiszta va-lóságával.

Boros László

EGYEDÜLLÁLLÓ KÖZÉPKORI TEMETŐ

Buda legnagyobb középkori temetőjére bukkantak a Mátyás-templom keleti olda-lában. A feltárásról Nyékhegyi Dorottya, a munkálatokat vezető régész adott tájéko-ztatást a Magyar Kurír szerkesztőségének.

A Budavári Nagyboldog asszony (Mátyás)-templom rekonstrukciójához kap-csolódva 2005 óta végeznek régészeti fel-tárást a templom körül. A több éve zaj-ló ásások során először a templom északi oldalán húzódó temetőt tárták fel – ahol mintegy 160 sírt találtak –, majd a déli oldalon folytattak kutatásokat, végül a keleti oldalon kezdték meg a vizsgálatokat a ter-vek szerinti csatorna nyomvonalán.

Nyékhegyi Dorottya, a feltárási munká-latokat vezető régész elmondta: írásos fel-jegyzésekből tudták, hogy a templom kö-rül temető volt, de a most feltárt terület megdöbbentő temetkezési intenzitását volt.

A munkálatok során nagy épségben találtak meg az itt fekvő budai polgáro-kat, akik a XIII–XVI. század között te-metkeztek ide, s minden bizonnyal a plé-bániához tartozó hívek voltak. A sűrű és intenzív temetkezési helyen koporsós és textilbe csavart maradványokat egyaránt találtak, valamint együttes temetéseket is feltártak – például gyermekével együtt eltemetett anyát.

A temetőben évszázadok során sűrűn egymásra temetett, melléklet nélküli sí-rokra bukkantak, viszonylagos épség-ben. A feltárást során talált óvszokat és kapcsok arról árulkodnak, hogy textil-ben, ruházatban temették el őket. Egyéb mellékletekre nemigen találtak, de ez a kor szokása szerint nem is volt szük-sé-

ges. A déli oldalon például egy rózsafü-zér maradványait találták meg.

Itt most több évszázad lenyomatát lát-hatjuk – ismertette Nyékhegyi Dorottya. Ez a 6-8 sírretegrend azt jelenti, hogy több évszázadon keresztül temetkeztek ide. Csakúgy, mint napjainkban, a ráte-metésnek a középkorban is volt egy idő-határa, ezt a budai jogkönyv is szabá-lyozta. Ugyanígy szabályozva volt az is, hogy a templomon belül és kívül kit te-methettek el.

A temetkezések teljes rétegrejndje az újkori bolygatások miatt sajnos nem tár-ható fel, így a legutolsó rátemetések ide-je nem meghatározható. Összességében eddig több mint 600 maradványt regisz-tráltak, de számos bolygatott sírra is bukkantak, ahol nem sikerült egyénre szőlő-n megállapítani, hogy egy-egy csonttö-redek kihez tartozik. Nyilvánvaló, hogy ennél sokkal nagyobb kiterjedésű temető lehetett itt, hiszen a templom szentélyé-nek közelében mindig nagyobb intenzi-tását volt a temetkezés.

Nyékhegyi Dorottya elmondta: Buda legjelentősebb középkori sírfeltárása a jelenleg. Valódi újdonság, hogy a fővá-rosnak egy olyan intenzívben használt, beépített területén, mint a Budai Vár, ilyen egyedülállóan lehet megfigyelni egy középkori temetőt.

A szakértőtől megtudtuk, hogy a leletek további vizsgálatát a Természettudományi Múzeum Embertani Tárának antropológu-sai folytatják majd, a maradványok korá-nak és nemének meghatározásával.

Török Viktória

A PANNONHALMI FŐAPÁT SÃO PAULO-I NAPLÓJÁBÓL

Augusztus 11.

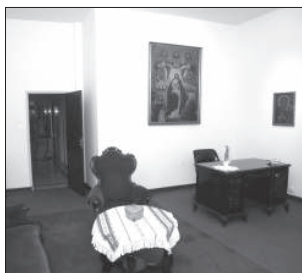
Ferihegyről Frankfurtban át, augusztus 11-én hajnali 05.10-kor São Paulo-ba érkeztem. Albin atya talált rám elsőnek, majd Ödön apát úr. 8 óra – hatalmas forgalom van már ekkor ebben a metropoliszban – a monostorba is megérkezünk, ahol Paulo apát úrral, egy olasz ciszterci apáttal (Casamari), valamint régi és számomra ismeretlen új testvérekkel találkoztam.

Reggeli után Rudi (informatikus) és egy másik itteni munkatárs és Albin atya segítségével felállítottam a kihelyezett Főapáti Hivatalt, azaz közvetlen telefont és internet kapcsolatot installáltam íróasztalomra. II. János Pál pápa itteni (1980) látogatása óta ezt a szobát „pápa szobának” nevezik és nagy vendég elődök laktak: Göncz Árpád, Mádl Ferenc, és sokan mások, köztük immár ötödször magam is. (...) Téli idő várt +14 fokkal. Ebédnél megegyeztünk, hogy kedden elkészítjük a vizitáció programját és rögtön kedd délután olyan plenáris gyűlést tartunk, ahol a posztulánsok és az új novíciusok is jelen lesznek, mert ők még nem látják „főapátot”. Aztán következik a konventgyűlés, majd a személyes beszélgetések. Közben már szerveződnék az egyéb programok: a helybeli nyugalmazott püspök látogatása, találkozás a tanári karral, pizzaevés Rudiéknál (magyar származású informatikus az iskolában) a két vendég magyar diákkal, akik közül az egyik, (Gábor Altorjay Áron főorvos fogadott fia) Pannonhalmán végzett Bernát atya osztályában. Délután sikerült egy kicsit aludnom, a gyermekek felülszűkítő és tartós kiabálása volt folyamatos háttérzűsítőm. Először benyomás a magyarokról: Ödön bot nélkül sántikál, Zsolt és Sándor bottal közlekednek, Egyed csak nem hall, jól mozog. Röviden: megöregedtek. Az est a szokásos napirendi ritmussal – vesperás, vacsora, kompletórium – telt. Nagyon szép a felújított kápolnájuk, ahol a napi szolozsmát és a konventmisét tartják, ez mintaszéri, igényes, és a mai liturgia követelményeinek is megfelel. A monostor földszintjén jól szerkesztett kiállítás mutatja be Tóth Veremund rendtársunk sokakat gazdagító életét.

Augusztus 12.

A reggeli liturgiák (laudes, konvent-mise) után Paulo apát úrral – Albin atya tolmácsolásával – több órás beszélgetést folytattam. (...) Gondjuk a két ház, felmerült az újraegyesülés terve. Nehezen tudnak dönteni a liturgia kérdésében, egyik csoport a magyar szolozsmát szeretné portugál nyelvre alkalmazni, mások a monasztikus szolozsmát, a Szent Gellért Monostor napi gyakorlatban pedig a Liturgia Horarumot imádkozzák, újabban éneklük. Ők sem mentesek az anyagi bizonytalanságtól. Pl. az új kormány 10 évre visszamenően adót követel a monostortól, amelynek összegével nem rendelkeznek. (...)

16 óra plenáris konventgyűlést tartottunk, ahol Paulo apát úr nagyon igaz és szép elmélkedésével bevezette a vizitációt, magam a vizitáció gyakorlati részét mondtam el, majd a rendelkezésem-

A monostor főapáti lakosztálya, ahol II. János Pál pápa is lakott braziliai útja során

re álló időben a Magyar Bencés Kongregációról adtam számot. Tudatosítottam bennük (és magamban is), hogy 2009-ben kerek 80 év közös történelmünk lesz. Ez a közös történelem Szelec Arnold rendtársunk kíváncsiságával és missziójával kezdődött ebben a városban. (...)

Augusztus 15. (otthon Nagyboldogasszony ünnepé, itt köznap)

Reggel 08.30-kor Marcelo és Albin atyával, Lukács testvérrel Itapeperica da Serra kis monostorába Cela São José-ba mentünk, hogy a napot a fiatalokkal töltsük. Ebédre Paulo apát úr is kijött hozzánk. Ezt a cellát, amely nem is mondható kicsinek, 1994-ben építették, később Szent Márton tiszteletére templomot is építettek ide. Nagy telek tartozik hozzá, amelynek területén értékes ásványvizet találtak.

Dél előtt és délután is folytattam a vizitációs beszélgetéseket, előljáró, egyszerű fogadalmakat vettem sorra, csupán a novícius maradt a jövő hét keddjére. Átadtuk Albin atyával apró pannonhalmi ajándékainkat, amelyeknek láthatóan örültek: naptárt, CD-t, filmet, albumot, likórt és csokoládét. Nagycsoportos beszélgetést is tartottunk, sokat kérdeztek és nagyon oldott volt a hangulat. Li-

Az iskola sportpályája a környék lakóházaival a háttérben

turgiájuk, ahogy a déli imaórát, nónát, vesperást és misét végezték, példa lehet sok monostor számára. A szolozsmát éneklük, rendkívül fegyelmezettek és érződik, hogy amit tesznek, szívvel-lélekkel teszik. A monostor és környéke nagyon szép, csendes, jó a levegője. Ez São Paulo után feltűnő, itt a városban szinte fulladozni lehet a levegő szennyezettségétől, sűrűségétől. A nap próbára tette memóriámat, hiszen néhány név kivételével egy sor új nevet kellett meg tanulnom és arccal azonosítanom. Több nővendék és posztuláns van a fiatalok között, akik más szerzetesközösségből jöttek. A legfiatalabb is túl van a 25. életévén. Estére értünk vissza a Szent Gellért Apátságba.

Augusztus 16. (a Világegyházban Szent István magyar király ünnepe)

A liturgiában ma itt portugál nyelven Szent Istvánt ünnepeltük. (...)

Dél előtt folytattam a vizitációs beszélgetéseket, délután pedig Ödön apát úr elvitt a Magyar Házba és 16.30-kor a Könyves Kálmán Szabadegyetem rendezésében Magyarország és az Európai Unió címmel előadást tartottam az összegyűlt – kb. 50 fős – magyar közösségnek. Előadásomban e kapcsolat egyházi vonatkozásait emeltem ki, tölem ezt is várták. A rendezvényen Deák Miklós braziliai főkonzul és felesége is jelen volt. Az előadást követően sok kérdést tettek fel, aktív volt a hallgatóság, nagyon jó légkörű együttlétre sikeredett az este. A szabadegyetemet rendtársaink hozták létre, védnöke most Linka Ödön apát úr. (...)

Augusztus 17.

(Nagyboldogasszony és Szent István király ünnepe Braziliában)

A Szent Gellért Apátság kapujából énekelve, zárandokként érkeztek a magyarok az ünnepre. Gyönyörű virágcsokor, virágfüzér díszítette az oltár környékét, az üllőhelyekre az ének-, és miserend már szét volt osztva. Sándor és Albin atyával koncelebráltunk. A hívek mindenre, felolvasásra, énekre, prédikációra nagyon figyeltek, hálás befogadó közösség voltak. Több magyar brazil, vagy más nemzetbeli (német, argentin) házastársát is magával hozta, akik nagy türelemmel vettek részt a számukra idegen nyelvű istentiszteleten, de talán az egész lelkét, hangulatát ők is megéreztek. Ez derült ki számomra a velük való találkozásból. A mise után Ödön apát úr köszöntötte a magyar közösséget, bemutatta Deák Miklós főkonzul urat, feleségét, Évát, majd a főkonzul köszöntötte a magyarokat. Ezt követően a bucaresti magyar rádió São Paulo-ba érkezett tudósítója mutatkozott be. E köszöntők után két helybeli díjnyertes táncsoport mutatott be magyar néptáncot. Örömlen nézni, hogy magyar és brazil fiatalok milyen jól elsajátították ezt a számukra távoli kultúrát és milyen

Szent Gellért szobra az iskola udvarán

Augusztus 19.

Ma lezártam a személyes megbeszélések sorozatát. A legidősebb rendtársról a novíciusig bezárólag mindenkit sorra vettem. (...) A délelőtti folyamán Don André rektor atya megmutatta az iskolát, kórsétát tettünk. Délben Deák Miklós főkonzullal és feleségével, valamint más munkatársaival találkoztam rövid időre.

Augusztus 20.

(...) Déle reggel érkeztek a vendégek: Don Emilio emeritus campo limpoi püspök, a mieink ehhez az egyházmegyéhez tartoznak, ő benedíktálta Ödön apát urat és szentelte diakónussá és pappá fiatal rendtársainkat, továbbá egy szomszédos brazil apát, Mátyás apát és egy rendtársa érkeztek délutáni megbeszélésre. Közös ebéd, azt követően egy rövid beszélgetésen voltam velük együtt. Az asztali köszöntésnél magam is megköszöntem Emil püspök úrnak azt a jóindulatot és barátságot, amelyet részéről rendtársaink, a Szent Gellért Apátság élveztek, és amelyben személyes találkozásaink során magam is részesedhettem. (...)

Augusztus 21.

(...) São Paulo is a találkozási helye. Itteni iskolánkban dolgozik a budapesti híres Gerbeaud cukrászda egykori tulajdonosának fia, Radocsay Gábor. Magyarul szólított meg, de aztán hamar kiderült, hogy alig tud már magyarul. A másik egy jezsuita atya, Róna Gábor, aki mise után szólított meg, mondván, hogy Kalocsáról ismer, 20 évvel ezelőtt ott találkoztunk. A Szeretláng dél-amerikai konferenciáján járt, kiválóan tud spanyolul, évtizedekig Ecuadorban élt, de most otthon van már Budapesten. (...)

Augusztus 22.

Dél előtt a Szent Imre Plébánia asszony-képviselői kerestek meg követésben és azt kérték, hogy Szervác testvér visszatérhessen São Paulo-ba meghalni, ahogy Timót atya is hazajött Pannonhalmára meghalni. (...)

Délután 15 órakor megtartottam a vizitáció záró konventgyűlését, amelyen csak a konventtagok voltak jelen, összesen 11 fő. A körülbelül 2 órás gyűlés aztán a végén apáti tanácsot választó konventgyűléssé alakult önöklettemmel. Három évre megválasztották D. André, D. Placidót és D. Marcelot apáti tanácsosnak, akiket meg is erősítettem. Ezt követően még rövid időre apáti tanácsulást tartottam az újonnan választott tanácsal és természetesen Paulo apát úrral. Zsolt és Albin atyák kivették részüket a tolmácsolásból. Ezzel a gyűléssel befejeződött a 2008. évi prézes-apáti vizitáció. A jegyzőkönyvet magyar nyelven adtam át számukra, fordítása még csak ezután lesz meg. (...)

Várszegi Asztrik OSB
főapát-püspök

HÍREK – ESEMÉNYEK

A hindu fundamentalisták a felégetett keresztény házaknak még a nyomait is módszeresen eltüntetik, a keresztények a menekülttáborokban sem imádkozhatnak közösen. A Indiai Keresztények Tanácsának (Global Council of Indian Christian, GCIC) elnöke, Sajjan K. George szerint a Sangh Parivar hindu szélsőséges szervezete „rá akarja tenni a kezét a keresztények tulajdonára, s egyúttal el akarja tüntetni kegyetlenségét a nyomait, mintha a területen soha nem éltek volna keresztények. Félt, hogy a keresztény templomok és otthonok helyén hindu templomokat fognak építeni.”

*

A Püspöki Szinódus XII. Rendes Ülésével párhuzamosan október 9. és 12. között tartották Castel Gandolfoban a VI. Nemzetközi Iszlám-Keresztény Találkozót, melyre 200 keresztény és muszlim résztvevő érkezett. Az esemény a Fokláré Mozgalom kezdeményezésére jött létre, amely immár négy évtizede folytat párbeszédet az iszlámmal. A találkozó vezetőfőnöke a mindennapi életben keresztüli megvalósuló párbeszéd, amelynek alapja a szeretet és az igazság, az egység lelkiességének fő pontjai. A találkozó résztvevőinek Tarcisio Bertone bíboros aláírásával üzenet küldött a Szentatyára.

Ökumenikus szertartás keretében emlékeztek meg Londonban november 6-án azokról a hajléktalanokról, akik az elmúlt évben haltak meg. A megemlékezésre immár tizenöt esztendeje minden évben sor kerül a Trafalgar téri anglikán templomban. Az itteni közösség már régóta foglalkozik hajléktalanokkal, gyakran étkezést biztosítanak számukra és jótékonyági koncerteket szerveznek. Az elmúlt évben több mint 120 hajléktalan halt meg Londonban és környékén. Haláluk oka többnyire természetes, de egyre többen esnek gyilkosság és erőszak áldozatává.

*

Uruguayban és Chilében a püspöki konferenciák szervezésében tartották meg a „Család hete 2008” rendezvénysorozatot. A kezdeményezés színteré megerősíteni a családon belüli találkozási pontokat, a közösségi lelki életet és a mindennapi családi imádság pillanatait, és azt, hogy a család is hírül adja a világnak a Jő hírt. A szervezők ezt a hetet jó alkalomnak tartották, hogy „saját családjukat újra felfedezzük úgy is, mint a Feltámadt Krisztussal való találkozás helyét. Benne találjuk meg a szeretetet és a termékeny életet minden egyes ember és család számára”.

SZÁJRÓL SZÁJRA

A 850 éves Münchenről II.

A mintegy 6 km hosszan, a város közepétől északi irányba húzódó Englisher Garden, azaz Angol kert, Münchennek természeti ékessége és 376 ha területtel (1 hektár = 10 000 m²), azaz hárommillió hétszázhatvan ezer m²-rel, nagyságban meghaladja a Central Parkét New Yorkban, vagy a Hyde Parkét Londonban. A számoknál maradvány: mintegy 100 hídja van, 78 km gyalog- és kerékpárútja, valamint 12 km lovaglóútja. További nevezetességek: az ún. Kínai torony (Chinesischer Turm), amely a kínai pagodák mintájára épült 1789-ben és a II. világháború idején leégett. Újjáépítésében – szájról szájra hagyomány szerint – a szintén az Angol kertben lévő Szabad Európa Rádió építetői jelentős adománnyal vettek részt. Itt van még a Kleinhesseloher See nevű mesterséges tó, hatyitával és csónakázó kirándulóival és a Monopteros-körtemplom, amelynek Lysistratos athéni emlékműve szolgált példaként.

A bajor főváros elsőszámú kirándulóhelye lett az Angol kert. Ez a mesterséges park, Károly Theodor választófejedelemlérem emlékeztetője idején 1789-ben Benjamin Thompson – a későbbi Rumford gróf – sürgetésére létesült és az akkor megkezdett nagyarányú munkálatok csak 1832-ben fejeződtek be. Az Isar folyó partvidékének mocsaras és erdős vadonja nehéz feladat elé állította a kor neves kertépítőit, Ludwig Friedrich von Sckellit. Nem is élte meg a mű elkészülését, a munkálatok 9 évvel halála után fejeződtek be. A kert vízrendszerét egy több ágra szétváló patak alkotja. Ennek vizét a már említett Kleinhesseloher-tón kívül egy második is táplálja a város felőli oldalon, a Haus der Kunst – Művészeti Háza – mögött. A római mintákat utánzó, oszlopos épületnek az alapkövét Adolf Hitler rakta le 1933. október 15-én. A Német Művészet Házának nevezett épületet a müncheniek csak „májashurkatemplomnak” becézték. A hagyomány szerint amikor Hitler az alapkövetelést alkalmával harmadikat akart ütni a gránitömbre, a kalapács ezüstfele nagy ívben elröppött. A Vezér – aki közismerten babonás volt – elsápadt... Az épület egyébként túlélte a háborút és a fasiszta gigantomániát példázza mind a mai napig.

Az Angolkert jelenlegi gondnoka és munkatársai szomorúan adnak hírt arról, hogy munkájuk a látogatók okozta károk kijavításán és felgyűjtött hulladékgyűjtők kicserélésén túl nem terjed, ezt is alig képesek ellátni. Egy interjúban mondták: Egy olyan kert, mint az Englisher Garten, kicsinyített tükörképe a társadalomnak és mutatja az egymás, valamint a környezet iránti megbecsülést! A következőket már én teszem hozzá: pedig ez a nyilvános park – nevezetesen bátran München tüdejének is – megérdemelné a gondos ápolást!

A szájról szájra rovat furcsaságokkal is igyekszik olvasói érdeklődését felkelteni és megnyerni a továbbiak figyelmével kísérésének. Engedjék meg, hogy az idei évfordulóban gazdag esztendőben 175. születésnapját ünneplő Októberfest (októberi ünnep) történetéből is idézzek néhány adatot, majd befejezésül egy meglepő személyi hírről búcsúzzam.

1810-ben I. Miksa József bajor király – ugye nem is gondolták volna, hogy ilyen nevű királyja is volt Bajorországnak! – fia, a későbbi I. Lajos eljegyzése alkalmából, felújította az októberi ünnepi mulatságok szokását. Ennek a XV. század óta minden évben megtartott népszerűsítő látványosságnak egy lövészeny állt a középpontjában. Ilyenkor sok ezer ember gyűlt össze a Sendlingi-hegy lábánál lévő mezőre. A versenysorozatnak a harmincéves háború és a francia megszállás vetett véget. A nép nyelvén die Wies'n, vagyis a mezők elnevezése a felújítás után is megmaradt, viszont a lövészeny elmaradt. Emlékeztetés, hogy 1900-ban az októberi ünnepen mutatkozott be az első „kinematográf” színház, azaz az első mozi. A középkori népszerűsítő jellegét a mai napig is megőrizte az időközben Októberfest nevet viselő, évente megismétlődő és hatalmas vurstlivá alakult mulatság.

Ma a sör és az ökörsütéssel tarkított evés-ivás áll a középpontban.

Akármiilyen furcsán hangzik, de a Nobel-díjas tudós, Albert Einstein gyerekkorában villanykörtéket csavart be az egyik sörátorban! Ugyanis édesapjának a cége volt felelős az első villanyvilágítás szerelési és működtetési munkálatáért és az ifjú Albert tanonc volt apja vállalatánál.

Közreadta: Ramsay Győző

KITÜNTETÉS BERLINBEN

Georg Sterzinsky bíboros, Berlin érseke a St. Hedwig érem bronzfókozatával tüntette ki szeptemberben Nagy Yvant a Berlini Egyházmegyében és a magyar egyházközösségben 20 éven keresztül végzett pasztorális munkáját.

Nagy Yvan a 80-as években teológiai előképzés után kezdte a berlini Szent Erzsébet magyar gyülekezetet megszervezni. Előbb Szőke János SDB helynök, majd Fejős Ottó németországi főlelkész, végül 1992 óta Rasztovác Pál hamburgi lelkész tartott és tart Berlinben havonta egy szentmisét. Nagy Yvant 1988-ban kérte Johannes Tobei általános helynök és Peter Tanzmann prelátus, a lelképásztori decemátus vezetője fel arra, hogy szervezze meg a magyar lelképásztori munkát. Szabad kezét kapott arra, hogy lelkiismerete szerint járjon el. Hamarosan az egyházme-

gyében az idegennyelvű lelképásztori konferencia szövegét lett, miután kiharcolta nemcsak a magyaroknak, hanem a többi gyülekezetnek is a pénzügyi támogatást. 15 éven keresztül írt, sokszorosított és postázott havonta egy négyoldalas körlevelet, amivel a gyülekezetet összekötötte. Minden évben szervezett egy háromnapos lelkigyakorlatot otthoni lelkészekkel. Több mint tíz éven keresztül tartott havonta bibliákat, készített elő felhívásokat és szülőket a keresztiségre, jegyespárokat a házasságra. Prédikált Berlinben, Hannoverben, Braunschweigben, Bielefeldben, Sopronban. Évente négy-öt magyart ö temetett el Berlinben.

12 éven keresztül volt az érsekségben a Pasztorális Tanács tagja, ahol az egyházmegye migrációs háttérrel rendelkező híveit képviselte. Küldött volt a három éven keresztül tanácskozó szinódusban (Diözesanes Pastoralforum), ahol a liturgiánál dolgozott.

Négy éven át szervezték és tartott a helyi német lelkész segítségével a magdeburgi püspökség területén szentmisét, prédikációval az ott dolgozó magyar és erdélyi mezőgazdasági vendégmunkásoknak.

Különböző hangsúlyt fektetett az ökumenikus munkára. 1975 óta képviselte a katolikus oldalt a főleg protestáns és ortodox gyülekezetek által dominált Nemzetközi Konventben. Berlinben szívügye volt az ottani magyar protestánsok lelképásztori munkáját is támogatni.

Nagy részben neki köszönhető a Berlini Collegium Hungaricum telkének visszaszerzése és újjáépítése. Ezért megkapta a Magyar Kultúra Lovagja kitüntést. 20 éves munkája elismeréseként tüntette ki Sterzinsky bíboros úr a Szent Hedwig-éremmel.

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
MAGYAR KATOLIKUS DELEGATURA
Landwehrstr. 66 · D-80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
E-mail: eltetunk@gmx.de

Felküldő kiadó:

Magyar Katolikus Delegatura
Főszerkesztő: dr. Cserháti Ferenc
Felküldő szerkesztő: Czoborczy Benke
A szerkesztőbizottság tagjai:
dr. Frank Miklós, Ramsay Győző,
Szamosi József és Vincze András

Redaktion und Herausgeber:
UNGARISCHE KATHOLISCHE DELEGATUR
Landwehrstr. 66 · D-80336 München
Chefredakteur: dr. Cserháti Ferenc
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
E-mail: eltetunk@gmx.de

Abonnement für ein Jahr: 15 EUR
11 Exemplare
nach Überset mit Luftpost US\$ 50

ELŐFIZETÉS:

Az Életünk a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét, náluk is kell előfizetni! Tengerentúli, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

1 példány ára: 1,50 EUR
Előfizetési ár egy évre: 15 EUR
Tengerentúli US\$ 50

BANKSZÁMLÁNK:
Ungarische Katholische Delegatur
Sonderkonto „ÉLETÜNK”
Postbank München

Konto-Nr.: 606 50-803 – BLZ 700 100 80
IBAN DE16 7001 0080 0060 6508 03
BIC PBNKDE33

Erscheint 11 mal im Jahr.

Satz: ÉLETÜNK

Druck: AMPER DRUCK GmbH
Am Fohlenhof 5,
82256 Fürstenfeldbruck

Beilagenhinweis: Dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei.

A KIADVÁNYOZHÓ KÖRLEVELET
MELLÉKELTÜNK.

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

† P. Meskó Lajos Géza Sch.P.
(1911–2008)

Meskó Lajos Baján született 1911. április 23-án. Baján járt elemi iskolába (1917–21), majd a budapesti Piarista Gimnáziumban végzett 8 évet (1921–29), utána belépett a piarista rendbe és a Kalazantiumban tanulta a teológiát (1930–36). A Pázmány Péter Tudományegyetemen magyar-latin szakkol tanári diplomát szerzett (M. A., 1931–36). 1933-ban ünnepélyes fogadalmat tett a piarista kápolnában. 1936. június 14-én szentelte őt pappá Budapesten a piarista kápolnában Breyer István győri püspök. Pap-tanári működési területe: 1936–38-ban Kecskeméten a piarista gimnáziumban osztályfőnök, magyar-latin-hittan-termesztanár, 1938–40-ben Budapesten ugyanaz, 1940–41-ben Debrecenben ugyanaz, 1941–43-ban Sátoraljaújhelyen ugyanaz és gyorsírást, 1943–44-ben Kolozsváron ugyanaz és történelem.

1944. december 2-án tábori lelkészként a kórházvonattal Németországba vitték. Ott a bajor Landshutban a lelkesítő hivatalban dolgozott, és a Vatikáni Tudakozódó Irodában a magyar menekültekkel foglalkozott 1945–1947 között, majd Innsbruckban volt a menekültek lelkésze. Rómából Barcelonán és Kubán keresztül eljutott az USA-ba, és Los Angeles-ben, a magyar templomnál volt káplán 1949–50-ben. Amikor az USA-ba került, 1951–53 között pedagógiai kurzusokat vett fel Buffalóban a Canisius College-ban, majd spanyol nyelvviszsgát tett 1953-ban, képesítve őt tanításra. 1951–54 között Derbyben, NY, megalapították az USA-ban az első piarista rendházat, ott tanított és plébániákon segített. 1954–56 között Philadelphiabban, a római katolikus Archdiocesan Highschoolban tanított. 1956–60 között Devonban, a Piaristák Preparatory Schooljában volt tanár, majd 1960–69 között Buffalóban a Calazantius Highschoolban tanított. 1969-ben nyugdíjasként ismét Devonba helyezték, ahol még 1977-ig tanított, utána pedig mint archívista és könyvtáros működött. Itt havonta a magyar miséken gyóntató és családokat látogat. Közben írt, fordított és verseket költött (Bujdosó Bálint néven), amiket eredményesen publikált a magyarok számára. Többek között meg szerkesztette a *Vasárnapi Kalauzt* a papok számára.

P. Meskó piarista pap-tanár, nyelvész, költő, meghalt West Chester-ben 2008. október 4-én, 98 éves korában, 75 évi szerzetesi élet és 72 évi papi élet után.

Miklósházy Attila SJ, ny. püspök

MAGYAR NYELVŰ SZENTMISÉK NYUGAT-EURÓPÁBAN

Itt közöljük a magyar lelkészek telefonszámait és címét, ahol érdeklődni lehet magyar nyelvű szentmise helye és ideje után. Megtalálható még az MKPK honlapján is: <http://www.katolikus.hu>

ANGLIA:

London: Virágh József főlelkész, Hungarian R.C. Chaplaincy, 62 Little Ealing Lane, GB-London, W5 4EA, Tel./Fax: 0044-20/8566-0271. E-Mail: hungarian.chaplaincy@btinternet.com Misézó helyek: London, South Croydon, Reading, Bristol, Luton, Brighton-Hove; www.magyar.katolikusok.co.uk

Észak-Anglia:

Érdeklődni: Ft. Fülöp Menyhért plébános, St. John The Baptist Presbytery, Dowling Street, Rochdale, OL11 1EX, Tel./Fax: 0044-(0)1706/64 59 37. Misézó helyek: Rochdale, Wolverhampton, Bradford, Nottingham.

AUSZTRIA:

Bécs: Ft. Simon Ferenc esperes, főlelkész, Wiener Ungarische Kath. Gemeinde, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, Tel.: 0043-1/526 49 72; Fax: 0043-1/526 49 72 25. Misézó helyek: Bécsújhegy (Familien-Kirche) 17.00-kor; Bécs, vasárnaponként 11.00-kor, Deutschordenskirche, Singerstr. 7. E-Mail: bmke@katolikus.at, <http://www.katolikus.at>

Pázmáneum, Msgr. Dr. Csordás Eörs rektor, szentmise: minden szombat este 18.30, A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14, Tel.: 0043-1/317 3656.

Burgenland/Alsóőr: P. Keresztfalvi Péter OSB, Kath. Pfarramt, A-7501 Unterwart 226, Tel.: 0043-3352/34108. E-Mail: Keresztfalvi@freemail.hu Misézó helyek: Alsóőr, vasárnaponként 9.45-kor, Felsőőr, vasárnaponként 10.45-kor.

Graz: Ugrai Mihály gondnok, Tel.: 0043-316/68 35 08; szentmise vasárnaponként 10.00-kor a Welsche-Kirche-ben, Griesplatz 30. sz.

Innsbruck: Dr. Magda Szilveszter diakónus, Tel.: 0043-512/204 103. Szentmise minden hónap 2. vasárnapján, Richard Wagner Str. 3.

Linz: Ft. Szabó Ernő, Ungarnseelsorgezentrum d. Diözese Linz, Petrinumstr. 12, Haus 7, A-4040 Linz, Tel.: 0043-732/736581-4492 (iroda), -4493 (lakás), -4494 (fax), E-Mail: ernest.szabo@dioezese-linz.at; Misézó helyek: Linz, Wels.

Klagenfurt: Ft. Simon Attila káplán, Tel.: 0043-676/877 27 345. E-Mail: simonattila@freemail.hu; Szentmise minden hónap utolsó vasárnapján 13.00-kor a Kapuziner Kirche-ben, Waaggasse 15, A-9020 Klagenfurt.

Salzburg: Szentmise havonta egyszer, 3. szombaton 17.00-kor az Orsolyita-zárdában, Aigner Str. 135. Érdeklődni: Bohumy István, Tel.: 0043-699/81721232.

BELGIUM

Brüsszel: P. Havas István Sch.P., Mission Catholique Hongroise, Rue del'Arbre Béni 123, B-1050 Bruxelles/XL. Tel.: 0032-2/64 96 188.

Liège/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlelkész, Aumonier Hongrois, Rue des Anglais 33, B-4000 Liège, Tel.: 0032-4/22 33 910; Fax: 0032-4/22116 09.

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Msgr. Molnár Ottó főlelkész, szentmise minden vasárnap 11-kor, augusztust kivéve. Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, F-75010 PARIS, Tel.: 0033-1/42 086170, Fax: 0033-1/42 067155, <http://magyarmissio.free.fr>.

Dél-Franciaország: Ft. Fülöp Gergely, Mission Catholique Hongroise, 302, Avenue Jean Jaures, F-69007 Lyon, Tel.: 0033-4/78 501636.

NÉMETORSZÁG

Augsburg-i Egyházmegye: Misézó helyek: Augsburg, Neuburg a. D., Kempten. Érdeklődni: Ft. Türos Dezős plébános, Ungarische Kath. Mission, Zirkelstr. 23, D-86154 Augsburg, Tel.: 0049-821-41 90 25 30 vagy 0049-170/77 18 529.

Bamberg-Eichstätt-Regensburg-i Egyházmegye nürnbergi székhellyel: Misézó helyek: Bamberg, Coburg, Ingolstadt, Landsbut, Nürnberg, Regensburg. Érdeklődni: Ft. Bereczki Béla, Ungarische Katholische Mission, Tuchergartenstr. 2/A, D-90571 Schwaig, Tel.: 0049-911/507 57 96.

Essen-i Egyházmegye: Misézó helyek: Duisburg, Essen. Érdeklődni: Ung. Kath. Mission, Frizkaner Str. 69a, D-45139 Essen, Tel.: 0049-201/28 47 40 vagy Kölnben: 0049-221/23 8060.

Freiburg-Trier-Speyer-i Egyházmegye Karlsruhe-i székhellyel: Misézó helyek: Mannheim, Offenburg, Kaiserslautern, Saarbrücken, Freiburg, Karlsruhe, Pforzheim, Konstanz, Baden Baden. Erd.: Ft. Dr. Szabó József, Ungarische Katholische Mission, Elbinger Str. 2/A, D-76139 Karlsruhe, Tel.: 0049-721/ 687215.

Berlin-i és Hamburg-i Főegyházmegye, Hildesheim-i és Osnabrück-i Egyházmegye: Misézó helyek: Berlin, Hamburg, Hannover, Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen. Erd. Hamburgban: Ft. Rasztovác Pál, Ungarische Katholische Mission, Bürgerweide 35, D-20535 Hamburg, Tel.: 0049-40/25 077 83.

Köln-i Főegyházmegye és Aachen: Misézó helyek: Köln, Bonn, Düsseldorf, Wuppertal, Bergisch-Gladbach, Aachen: Érdeklődni: Ft. Lukács József, Ung. Kath. Mission, Thieboldgasse 96, D-50676 Köln. E-Mail: ungamzentrum@netcologne.de Tel.: 0049-221/238060. Fax: 0049-221/ 232120; <http://www.Ungamzentrum.de>

HIRDETÉSEK

50 éves magyar hölgy komoly szándék-kal férjet keres. Tel.: 07331-690 288.

Az Úr oltárához megyek – A római rítus rendkívüli formájának magyarázata. Segíten nekünk ezen könyv terjesztésében! Díjtalannul megrendelhető az alábbi címen: Priesterseminar St. Petrus, Kirchstr. 16, D-88145 Opfenbach. A nyomdai és postaköltségek fedezésére valamint apostolkodó munkának és a papképzés támogatására felajánlott adományokat hálával fogadjuk. Utalási szelvény a könyvben található.

Magyarul is értő hölgy ápolását, gondozását, háztartásvezetését vállalom, München és környékén (50 éves hölgy, 6 év tapasztalattal), bentlakással. T.: 0036-46/433 280, este.

50-es, fiatalos, csinos, értelmiségi hölgy, megismerkedne, korban és műveltségben hozzá illő, független, komoly szándékú férfival. T.: 0049-(0)6221/77 59 81, este.

Regensburg környékén élő férfi (56), feleséget keres kb. 45 éves hölgy személyében. T.: 09474/95 15 30, v. 0162/36 04 262.

Limburg-Fulda-Mainz-i Egyházmegye frankfurti székhellyel: Misézó helyek: Frankfurt-Rödelheim, Mainz, Wiesbaden, Darmstadt, Giessen. Érdeklődni: Ft. Takács Pál, Katholische Ungarische Gemeinde, Ludwig-Landmann-Str. 365, D-60487 Frankfurt. Telefon: 0049-69/24 79 50 21, 069/24795021-22. Fax: 0049-69/97 78 26 84. www.magyar-katolikusok-frankfurt.de

München-Freising-i Főegyházmegye: Misézó helyek: München, Rosenheim, Erding. Érdeklődni: Ft. Merka János, Magyar Katolikus Misszió – Ungarischsprachige Katholische Mission, Oberföhringer Str. 40, D-81925 München. Tel.: 0049-89/982637, 982638. Fax: 0049-89/985419. E-Mail: info@ungarische-mission.de; www.ungarische-mission.de

Münster-Paderborn-Osnabrück-i Egyházmegye: Misézó helyek: Hagen, Menden, Osnabrück, Bielefeld, Marl, Münster, Dortmund, Neukirchen-Vluyn. Érdeklődni: Ft. Bagossy István, Kath. Ung. Mission, Middelheld 24, D-48157 Münster-Handorf. Tel./Fax: 0049-251/32 65 01. E-Mail: ungarische-mission@bistum-muenster.de

Passau-i Egyházmegye: Misézó helyek: Passau: Erd.: Ft. Szabó Árpád, Götzendorferstr. 5, D-94121 Salzweg, Telefon: (08505) 12 29.

Rottenburg-Stuttgart-i Egyházmegye: Misézó helyek: Stuttgart, Heilbronn-Horkheim, Badlingen-Frommberg, Ludwigsburg, Böblingen, Reutlingen, Schwäbisch Gmünd, Eislingen, Weingarten, Heidenheim, Friedrichshafen, Munderkingen, Ulm, Biberach. Érdeklődni: Dr. Tempfli Imre, Ungarische Katholische Gemeinde, Albert-Schäffle-Str. 30, D-70186 Stuttgart. Tel.: 0049-711/2369190, Fax: 0049-711/2367393, E-Mail: missio@ukgm-stgt.de v. tempfliimre@yahoo.de www.ukgm-stgt.de

Würzburg-i Egyházmegye: Misézó hely: Würzburg. Érdeklődni: Ft. Dr. Koncsik Endre, Domerschulstr. 2, D-97070 Würzburg. Telefon: 0049-931/38 62 43.

NORVÉGIA

Információ a magyar nyelvű lelkipásztori szolgálattól: www.nufo.no/makao

OLASZORSZÁG

Róma: Msgr. Dr. Németh László főlelkész, Pontificio Istituto Ecclesiastico Ungherese, Via Giulia 1, I-00186 Róma. Telefon: 0039-06/684-2620, primemerk@gmail.com. Misézó helyek: Róma – minden hó utolsó vasárnapján 11-kor, S. Maria dell'Orazione (Via Giulia, kivéve júl., aug., dec.) és a Szent Péter-bazilika Magyarok Nagyszonyja kápolnájában minden kedden 8.00-kor. Milánó – minden hó első vasárnapján 16.00-kor, Szalézi oratorium (Via Tonale 19, kivéve jan., júl., aug., szept.). Magyar misék helye: Bologna, Catania, Loreto, Padova, Palermo, Parma, Torino.

Firenze: P. Ruppert József Sch.P., Tel.: 0039/347.344.55.38, E-Mail: jrupperr@calasanz.net

SVÁJC

Zürich: Ft. Vizauer Ferenc, Röm. Katholische Ungarmission, Winterthurer Str. 135, CH-8057 Zürich, Tel.: 0041-1/36 23 303. E-Mail: Evizauer@gmx.ch; Misézó helyek: Winterthur, St. Gallen, Wetzikon-Uster, Schaffhausen, Frauenfeld.

Fribourg: Ft. Popa Péter, Tel.: 0041-26/534 0672. Szentmise minden hó 4. vasárnapján 11.15-kor, az Orsolyiták templomában (rue de Lausanne), Misézó helyek: Genf: Szentmise minden hó 1. és 3. vasárnapján. Tel.: 00 41-22/7910458; Lausanne: Szentmise minden hó 2. és 4. vasárnapján. Tel.: 0041-21/6478 678; Bern: Röm. Kath. Ungam-mission, Pf. 7717, CH-3000 Bern. E-Mail: info@katolikus.ch <http://www.katolikus.ch>

Basel: Pál István, Tel.: 0041/765185441. Szentmise: minden vasárnap 8.50-kor. □

PÁPAI TRÓNT KÉSZÍT ROSTÁS ÁRPÁD

Rostás Árpád Versailles-ban, egy 8 fiókos XVIII. századbeli smizettel

Nem mindennapi hírt hallottunk Rostás Árpád műbútorasztalos-művészről, egyben a Robufa Bt. vezetőjétől: trónszéket készít XVI. Benedek pápának, meghozza fizetség nélkül. Erről és más munkáiról kérdeztük a mestert.

A trónszékbe belefaragom a Himnusz szövegét, rajta lesz továbbá Magyarország térképe. A trónust a magyar nemzet nevében ajándékozzuk cégemmel Öszentségének. Amint megkapta, tudni fogom: tettem valamit az orszáért. Ennél nagyobb megtisztetés nem érhet.

Céloom amúgy sem az, hogy meggazdagodjak. Azért küzdök idehaza és külföldön, hogy szakmai hozzáértéssel, kutatásaimmal maradandót alkossak, világszerte ismertté váljak.

A régi bútorok, műemléki nyílászárók, az intarziás parketták és más műtárgyak restaurálása kizárólag a kézműves hagyományok szerint készül és az adott korszaknak megfelelő technológiával. Híres mesterek alkotásaiba így lelekük új életet. Mindezt Isten sze-

A marcali kórház lépcsőjének kezdő díszrészé

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük *helyi terjesztőinkkel (missziókkal)* rendezni! Csak a kiadói hivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az ÉLETÜNK müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

retetével valósítom meg. Megadott restaurálom többek között a Napkírály Versailles-i kastélyának parkettáját és konzolasztalt, a fehérvári Hiemer-ház, a Dohány utcai zsinagoga, és az Országház faanyag-rekonstrukcióit. Az első nagyobb szakmai kihívás a marcali kórház – az egykori Széchenyi-kúria – aulája, ódon falépcsője volt, amelyet Rumányi asztalosmester készített 1880-ban. Ekkor forgatott rólam szemlelő dokumentumfilmet Gyarmathy Livia „A lépcső” címmel. Életemről csak annyit, hogy Nagocson nevelkedtem a Zichy-kastélyban, ott szerettem meg a művészetet, és ott kerültem kapcsolatba Istennel, mindössze négyévesen. És jövőre lesz harminc éve, hogy a szakmában dolgozom.

Sajnálattal érzékelem, hogy a hazai műemlékvédelemben nemigen dominál a szakmai hozzáértés. Számos kimagasló kultúrkincsünk helyreállítása – óriási pénzekből – silány, bútorlap-pal, gipszszel pótoltt módon készült, még csak nem is időtállóan. Nem véletlenül mentem annak idején üzletember mecénásom, Bakai Péter javaslatára külföldre, ahol érték a minőség. Így aztán éveken át dolgoztam például a Louvre-ban, angliai várkastélyokban, Németországban. Meghívásom van Amerikába, Japánba, Szíriába.

Az igazi vágyam, hogy alkotni tudjak; ne csak a másik mester munkáit restauráljam, hanem a saját magam munkáit alkossam meg. Szívesen vállalom hazai és külföldi templemok, kastélyok – akár teljes berendezésének – restaurálását.

ELÉRHETŐSÉG:

Rostás Árpád

E-mail:

rostas-muvesz@freemail.hu

r.muvesz@gmail.com

Telefon: 36-30/468-8935

Neobarokk asztal restaurálása közben

HIRDESSEN AZ ÉLETÜNKBEN

Apró-, házassági-, általános hirdetések betétként: 0,10 EUR
„Jelige” – postaköltség 5,00EUR
Üzleti-, nyereséges hirdetés betétként 0,20EUR
Nagybetűs sorok betétként 0,40EUR
Egyszeri, 1 „pontoss” keret 10,00 EUR
Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese.
Külön kívánásokat esetenként árazunk.

Egymás utáni háromszori hirdetésnél 10 %, hatszori hirdetésnél 20 %, illetve egész év hirdetése esetén 30 % kedvezményt adunk!

Európai Magyar Papi Konferencia:
2009. április 27–30.